

Nr 480

Av herr Larsson i Hedenäset m.fl., om höjt anslag till Grundskolor m. m.: Särskilt stöd åt undervisningen i rikets nordligaste gränsorter m. m.

(Lika lydande med motion nr 386 i Första kammaren)

I statsverkspropositionen år 1966, bilaga 10, föreslås beträffande Grundskolor m.m.: Särskilt stöd till undervisningen i rikets nordligaste gränsorter m.m. att bidrag till Tornedalens folkhögskola skall utgå till anordnande av bygdekursverksamhet med ett belopp av endast 37 500 kronor. Vidare har det särskilda bidraget för täckande av vissa merkostnader vid skolan i årets statsverksproposition helt bortfallit.

Beträffande anslag till bygdekursverksamhet och särskild studierådgivning har styrelsen för Tornedalens folkhögskola påvisat ett medelsbehov av 63 000 kronor. Kostnadsökningen för bygdekursverksamheten beror främst på att från och med innevarande verksamhetsår ordinarie befattningshavare återinträtt i tjänsten. Under sex år har extra ämneslärare uppehållit befattningen. För ordinarie befattningshavare beräknas lön (lgr 23/24) och pensionsavgifter till i runt tal 43 000 kronor. Resekostnader och traktamenten inkluderas numera i detta anslag och beräknas till 15 000 kronor. Övriga omkostnader såsom lokalhyror m.m. är beräknade till 5 000 kronor.

Bygdekursverksamheten i Norrbottens finskspråkiga gränbygd har pågått oavbrutet sedan år 1912 och fyller en ofta omvittnad betydelsefull uppgift. Det synes därför angeläget att nödvändiga medel beräknade till sammanlagt 63 000 kronor ställes till verksamhetens förfogande.

Kungl. Maj:t har under en följd av år beviljat Stiftelsen Tornedalens folkhögskola statsanslag ur ovannämnda anslag. Intill år 1930 utgick det årliga anslaget med 6 000 kronor, 1937 med 16 500 kronor, fr.o.m. 1949/50 t.o.m. 1958/59 med 28 500 kronor, 1959/60 med 40 000 kronor samt under de sist förflutna fem verksamhetsåren med 28 500 kronor. Anslaget är avsett för främst tre ändamål, nämligen för täckande av merkostnader för beredande av vissa förmåner åt elever vid Tornedalens folkhögskola, till underhåll och förbättring av byggnader och inventarier vid folkhögskolan samt till förbättring av stiftelsens ekonomi. Liksom övriga folkhögskolor i länet erhåller Tornedalens folkhögskola årliga bidrag från Norrbottens läns landsting. Några kommunala anslag har nämnda folkhögskola däremot inte. De andra folkhögskolorna erhåller bidrag från primärkommuner samt räknar med

stödorganisationer. Anslagen till Tornedalens folkhögskola har inte räckt till under senare år, utan bidrag har sökts och erhållits från skilda håll. Skolan anses ha en viktig kulturfrämjande uppgift i den finskspråkiga gränsbygden, och anslag har under de senaste tre åren beviljats av bl.a. Wallenbergs Stiftelse, 160 000 kronor, Kempes fond, 75 000 kronor, och LKAB, 100 000 kronor.

Tornedalens folkhögskola kan f.n. ta emot ett 90-tal elever bland 200—250 sökande. Skolan ligger i en arbetslöshetsbygd med relativt höga födelsetal i de åldrar varifrån skolan rekryterar sina elever. Föräldrarnas taxerade inkomst är i allmänhet låg. Avstånden är stora och kostnaderna för resor mellan hem och skola därför avsevärda. Statsstipendierna har förbättrats men är alltjämt under dessa omständigheter i många fall otillräckliga. Skolan är även fortsättningsvis för sin existens beroende av särskilt bidrag.

Tornedalens folkhögskola, som är den enda i gränsbygden, har också en mera vidgad målsättning än folkhögskolor i allmänhet. Vuxenutbildningen är ett viktigt moment i denna avflyttningsbygd. Skolan benämns allt oftare för Nordkalottens folkhögskola och har naturliga förutsättningar att vara ett centrum för kulturell aktivitet inom nordkalottområdet. För den vetenskapliga gränsforskningen, vari sju universitet i Sverige och Finland är engagerade, utgör Tornedalens folkhögskola en replipunkt. Hittintills har skolan under ferierna kunnat ställa logimöjligheter kostnadsfritt till utländska forskares förfogande. Även från norskt håll har intresse anmälts för denna forskningsverksamhet, som bl.a. omfattar följande discipliner: sociologi, geografi, etnologi och språkvetenskap. När det gäller frivillig kursverksamhet räknar man det som en stor tillgång att språklaboratorium tack vare privata medel nu kan installeras.

Det av Kungl. Maj:t föreslagna bidraget till bygdekurser täcker inte lönekostnaderna för kursledaren. Anslaget måste för att verksamhet skall kunna bedrivas uppräknas med 25 500 kr. eller från 37 500 kr. till 63 000 kr. För skolans drift i övrigt erfordras ett särskilt bidrag på 40 000 kr.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att till Grundskolor m.m.:
Särskilt stöd åt undervisningen i rikets nordligaste gränsorter m.m. för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 149 500 kr.

Stockholm den 26 januari 1966

Harald Larsson

i Hedenäset

Bertil Öhvall

Annie Jäderberg

Ragnar Lassinantti

Ingvar Svanberg

Erik Hammarsten

Per Petersson